

# قانون سینومی

(سلسلہ کتب موضوعی قانون در طب ابو علی سینا)

جلد چہار دہم

اندر درمان جراحات و کوفتگی ہا

بہ کوشش

میناعطائی و صدراعلامی

زیر نظر

دکتر یوسف بیک بلالپور

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازتوسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

## فهرست مطالب

|         |                                                                                                   |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۷.....  | پیشگفتار.....                                                                                     |
| ۹.....  | اندر درمان جراحات، که شکستگی‌ها.....                                                              |
| ۹.....  | در مورد شکاف و گسستگی.....                                                                        |
| ۱۰..... | در مورد درمان.....                                                                                |
| ۱۲..... | در مورد افتادن و آسیب دیدن با سنگ یا دبو.....                                                     |
| ۱۳..... | در مورد درمان.....                                                                                |
| ۱۵..... | صدمه و ضربه به شکم و اندام درونی.....                                                             |
| ۱۶..... | حال فرد ضرب خورده با تازیانه و امثال آن و درمان آنها.....                                         |
| ۱۷..... | وژی.....                                                                                          |
| ۱۷..... | خراشیدگی و خراشیدگی خفیف.....                                                                     |
| ۱۸..... | گزرگز کردن، فرو رفتن چیزی در بدن، در آوردن آنچه از خار و تیر و اسحوان که در بدن گیر کرده است..... |
| ۲۳..... | داروهای جذب کننده.....                                                                            |
| ۲۳..... | درمان آتش سوزی.....                                                                               |
| ۲۴..... | داروهای سوختگی که براساس هدف درمان متعلق به مرحله‌ی اول هستند.....                                |
| ۲۴..... | داروهای سوختگی براساس هدف درمان در مرحله‌ی دوم.....                                               |

|    |                                                               |
|----|---------------------------------------------------------------|
| ۲۶ | سوختگی با آب داغ.....                                         |
| ۲۶ | خونریزی و بند آوردن آن.....                                   |
| ۲۹ | قانون علاج خونریزی.....                                       |
| ۳۵ | نسخه داروهای ترکیبی در انواع مختلف و قوی در علاج خونریزی..... |
| ۳۶ | در مورد زخمها و انواع آن.....                                 |
| ۴۲ | قانون علاج قروح.....                                          |
| ۴۷ | علاج قروح صدیدی.....                                          |
| ۴۹ | درمان قروح حکین.....                                          |
| ۵۰ | درمان قرحه‌های عار، فرورفته و پناهگاهی.....                   |
| ۵۱ | درمان قروح کرب.....                                           |
| ۵۱ | رویاندن گوشت در قروح.....                                     |
| ۵۲ | قروح خورنده‌ی عفونی نده.....                                  |
| ۵۳ | درمان قروح عفونی و بد.....                                    |
| ۵۵ | درمان قرحه‌های سخت علاج و خیروند.....                         |
| ۶۰ | درمان نواصیر و پوستهایی که نمی چسبد.....                      |
| ۶۲ | گوشت زاید در زخمها.....                                       |
| ۶۳ | درمان قروح برگشت کننده بعد از بهبود یافتن.....                |
| ۶۴ | آثار قروح و زخمها.....                                        |
| ۶۴ | در مورد شکستگی پی رگها و استخوانها.....                       |
| ۶۶ | قانون درمان شکستگی‌های عصب.....                               |
| ۷۱ | داروهای زخم و قروح عصب.....                                   |
| ۷۲ | ورمهایی که به خاطر عصبهای زخمی رخ می دهد.....                 |
| ۷۳ | کوفتگی و در رفتگی عصب.....                                    |

|         |                                                                 |
|---------|-----------------------------------------------------------------|
| ۷۵..... | سختی و پیچش عصب.....                                            |
| ۷۵..... | ذکر بیماری های استخوان.....                                     |
| ۷۶..... | خاربادی و فساد استخوان.....                                     |
| ۷۶..... | نشانه های فساد استخوان.....                                     |
| ۷۷..... | درمان استخوان.....                                              |
| ۷۷..... | ویژگی پوسیدگی استخوان فاسد.....                                 |
| ۷۸..... | باقی مانده و پاره های استخوان و پوسته های قروح بهبود یافته..... |
| ۷۹..... | داروهای استخوان شکن.....                                        |
| ۸۰..... | خلع به طور عام.....                                             |
| ۸۱..... | نشانه های برکنندگی کلی.....                                     |
| ۸۲..... | نشانه های میل.....                                              |
| ۸۲..... | کشیده شدن زیاد مفصل بدون کنده شدن.....                          |
| ۸۲..... | درمان میل و کنده شدن.....                                       |
| ۸۴..... | درمان طول مفاصل.....                                            |
| ۸۴..... | دررفتگی فک.....                                                 |
| ۸۶..... | دررفتگی ترقوه.....                                              |
| ۸۶..... | دررفتگی شانه.....                                               |
| ۸۸..... | نشانه های دررفتگی بازو.....                                     |
| ۸۸..... | درمان ها.....                                                   |
| ۹۱..... | دررفتگی کتف از جای خود.....                                     |
| ۹۱..... | دررفتگی استخوان کوچک شانه.....                                  |
| ۹۱..... | در مورد درمان آن.....                                           |
| ۹۱..... | دررفتگی آرنج.....                                               |

|          |                                            |
|----------|--------------------------------------------|
| ۹۲.....  | درمان دررفتگی آرنج.....                    |
| ۹۲.....  | دررفتگی مچ دست.....                        |
| ۹۳.....  | دررفتگی انگشتان و نشانه‌های آن.....        |
| ۹۳.....  | در مورد درمان.....                         |
| ۹۳.....  | از هم جداشدن استخوان مچ دست.....           |
| ۹۵.....  | در مورد درمان.....                         |
| ۹۷.....  | دررفتگی دنبالچه.....                       |
| ۹۸.....  | دررفتگی قسمت میانی ران.....                |
| ۹۹.....  | نحوه‌ی درمان دررفتگی.....                  |
| ۱۰۲..... | دررفتگی زانو.....                          |
| ۱۰۲..... | درمان دررفتگی رانو.....                    |
| ۱۰۳..... | درمان کشکک زانو.....                       |
| ۱۰۳..... | دررفتگی بند پاشنه نزدیک قوزک.....          |
| ۱۰۴..... | دررفتگی استخوان‌های پا.....                |
| ۱۰۴..... | شکستگی‌ها به طور کلی.....                  |
| ۱۰۶..... | احکام شکسته‌بندی استخوان.....              |
| ۱۰۷..... | اصول کار شکسته‌بندی و بستن.....            |
| ۱۱۲..... | سفارش‌هایی به شکسته‌بندها.....             |
| ۱۱۳..... | وضعیت فردی که شکستگی‌اش جوش خورده.....     |
| ۱۱۴..... | کیفیت باندها و بالش‌ها.....                |
| ۱۱۵..... | کیفیت باندپیچی با تفسیر و تفضیل.....       |
| ۱۱۹..... | کیفیت جیره‌ها.....                         |
| ۱۱۹..... | کیفیت کاربرد جیره‌ها با تفسیر و توضیح..... |

- ۱۲۱..... شکستگی همراه با زخم.....
- ۱۲۳..... شکستن دوباره.....
- ۱۲۳..... داروهای مالیدنی شکستگی و عوارض حاصل از شکستگی.....
- ۱۲۴..... داروهای بازدارنده و داروهای اصلاح کننده ی خارش.....
- ۱۲۴..... داروهای مالیدنی برای سفت شدن پینه.....
- ۱۲۵..... تعدیل پینه.....
- ۱۲۵..... ترتیب خوردن داروها و داروهای نرم کننده برای سختی مفصل.....
- ۱۲۶..... تقویت کننده های استخوان.....
- ۱۲۷..... استعمال آب گرم و روغن.....
- ۱۲۸..... تغذیه استخوان شکسته و دلایل تنگی.....
- ۱۲۹..... شکستگی هر یک از اندام ها.....
- ۱۲۹..... شکستگی کاسه ی سر.....
- ۱۲۹..... شکستگی در هر یک از اجزای بدن.....
- ۱۲۹..... شکستگی کاسه ی سر.....
- ۱۴۴..... شکستگی استخوان چانه.....
- ۱۴۵..... شکستگی بینی.....
- ۱۴۸..... شکستگی استخوان چنبر.....
- ۱۵۰..... شکستگی شانه.....
- ۱۵۲..... شکستگی استخوان سینه (جناح سینه).....
- ۱۵۳..... شکستگی دنده ها.....
- ۱۵۴..... شکستگی مهره ها.....
- ۱۵۵..... شکستگی بازو.....
- ۱۵۷..... شکستگی ساق دست.....

- شکستگی میچ دست..... ۱۵۹
- شکستگی استخوان انگشتان..... ۱۵۹
- شکستگی استخوان لگن خاصره و سرین (نشیم گاه)..... ۱۶۰
- شکستگی استخوان ران..... ۱۶۱
- شکستگی کاسه‌ی زانو..... ۱۶۴
- شکستگی ساق پا..... ۱۶۴
- شکستگی قوزک پا..... ۱۶۴
- شکستگی پاشنه پا..... ۱۶۵
- شکستگی انگشت پا..... ۱۶۵



## پیشگفتار

فرهنگ و تمدن شکوهمند دوره اسلامی، یکی از شاهکارهای هویتی بی‌نظیری است که در طول تاریخ بشر، جهان به خود دیده است. داشتن این پدیده شگفت‌انگیز را خداوند متعال را آن مژگی کرده که امروز میراث‌بان آن ماییم و بدان فخر می‌ورزیم. تمدن اسلامی با داشتن میراث مکتوب بی‌شماری که هر کدام به مانند سجل و شناسنامه هویتی و ملی ماست، ما را از دیگر ملل و اقوام در جهان متمایز ساخته و به اصطلاح یک سر و گردن افزون نکرده است.

این ادعا زمانی مستدل می‌شود که به میراث به جای مانده از اسلاف و گذشتگان خود بنگریم و کم و کیف آن را با تمدن‌های دیگر به ترازوی قیاس نهیم. زمانی که هنوز نیوتن‌ها و کپلرها به دنیا نیامده بودند، خواجه‌نصیر و ابن هیثم‌های ما دانش اعجاب‌انگیز بشری را تا جایی که در باور بشر آن عصر بی‌تجربید، چنان بارور کرده بودند که دانشمندان جهان را وامدار خود ساختند؛ و وقتی می‌بینیم که بیش از ۴۰۰ سال قانون ابن سینا مهمترین کتاب درسی آموزش پزشکی در دانشگاه‌های معتبر اروپا بود و پس از اختراع صنعت چاپ، سومین کتاب چاپی دنیا (۱۵۹۲م.) محسوب می‌شود، و هزاران هزاران تأثیری که دانش جهان از این تمدن بهره‌ها برده و به پیشرفت بشر کمک کرده است.

نسخه‌های خطی، میراث بسیار ارزشمندی است که نشان می‌دهد تمدن ما در گذشته تا کجا رسیده بود و چه تأثیری در ارتقای دانش بشری در جهان داشته است. مسلمانان بالاخص در علوم و فنون تا قرن‌ها پیشرو بودند؛ آن گاه که پیش از قرون وسطی هنوز اروپا غرق در خرافات دینی و عوام‌زدگی بود، دانشمندان ما

رصدخانه و شفاخانه و بیمارستان و دانشگاه می ساختند و مسایل و مشکلات روز را با دانش راستین حل و بحث و فصل می کردند؛ و دلیل این مدعا البته همین نسخ خطی موجود هستند که با قیاس جزئی با آثار همروزگارشان در غرب، بر اهل بصیرت کاملاً آشکار خواهد بود.

با این وجود، اکنون وظیفه ما در قبال این گنجینه های به میراث مانده از آبا و اجدادمان چیست؟

بهترین پاسخی که می توان به این اصل مهم داد، یک اقدام جهادی و عملی در جهت احیای این میراث گرانقدر است. آشنا کردن نسل حاضر با این میراث و انتقال آن به نسل های آینده، تحقیق و تفحص در این میراث عظیم و تشویق جامعه دانشگاهی و محققین به پژوهش در این عرصه، شناختن و شناساندن دانشمندان به عنوان الگوی علم و زندگی برای جوانان سرزمین مان، برگزاری همایش ها و نشست های در این حوزه جهت تشویق مدرسین و دانشجویان، و غیره و غیره، همه اموراتی هستند که ما را بر آن داشت تا در جهت تحقق این اهداف، اقدام به تأسیس «دبیرخانه تدوین دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام» نماییم.

از آنجایی که دستیابی به این اهداف بزرگ، و بنیادین، نیازمند حمایت های مادی و معنوی است، به یاری خداوند متعال، باز چه نگارنده، وجود پرچود پزشکی فرهنگ دوست، و دانشمندی فاضل، جناب آقای دکتر بلال جلال شکوهی، باعث بر خیر و برکت شده، ما را یاری فرمودند تا بتوانیم ضمن احداث یک دبیرخانه، با هدف احیای میراث پزشکی دوره اسلامی و همچنین تدوین یک دانشنامه تاریخ پزشکی و طب سنتی که دست کم در ۱۰ جلد خواهد بود، این طرح علمی و فرهنگی را سامان داده، پیش ببریم.

دبیرخانه دایمی تدوین

دانشنامه تاریخ پزشکی ایران و اسلام